

150 anys dels Jocs Florals de Barcelona. Certàmens literaris al Maresme: Vilassar de Mar 1887

Jaume Vellvehí i Altimira¹

Enguany es celebra el 150 aniversari de la primera convocatòria dels Jocs Florals de Barcelona «restaurats», després de la seva desaparició a la baixa edat mitjana. Antoni de Bofarull amb Joaquim Rubió, durant anys, van provar de restablir aquells certàmens a fi de consagrar públicament la nova literatura catalana: la Renaixença. El 1841, l'Acadèmia de Bones Lletres de Barcelona acordà restaurar els Jocs Florals que es celebraren l'any següent. Però la iniciativa no es repetí per la manca de mitjans. Finalment, el primer diumenge de maig de 1859 es celebraren, al Saló de Cent de l'Ajuntament de Barcelona, els primers Jocs Florals de l'època moderna.

El que va representar la seva celebració anual, de forma ininterrompuda, durant la segona meitat del segle XIX, ja s'ha exposat en més d'una ocasió:² d'una banda, la institucionalització de la Renaixença, el moviment de recuperació de la llengua i la literatura catalanes, esdevenint la institució essencial per a la constitució del nostre sistema literari. Però també serà el referent d'un canvi en el lleure de les classes benestants i els professionals lletraferits, que adoptaran el model dels Jocs per a convertir les vetllades literario-musicals que fins llavors, i també després, es celebraven privadament, i molt sovint només en castellà, en els domicilis d'aquestes famílies benestants, en certàmens

---

1. Membre del Grup d'Història del Casal. L'any 2002 fou Premi Iluro de monografia històrica.
2. Podeu veure, entre d'altres, RAFAEL TASSIS, *Els Jocs Florals de Barcelona en l'evolució del pensament de Catalunya (1859-1958)*. Premi Patxot als Jocs Florals de la Llengua Catalana de 1959. Diputació de Barcelona (Barcelona 1997).

literaris multitudinaris i en llengua catalana. Aquest nou model de lleure i relació social esdevindrà una moda que s'anirà estenent per tot el territori, convertint-se en el gran motor de difusió del moviment renaixentista primer i d'articulació ideològica del catalanisme després. I això, ho veiem en repassar les poblacions on es celebren els primers certàmens literaris, que també seran de les primeres a tenir una associació catalanista. Per exemple, Malgrat de Mar o Vilassar de Mar.

Des de la restauració dels Jocs, s'havia anat repetint el seu model i se'n celebraren arreu del país, estenent el moviment de la Renaixença. Només com a exemple, recordar els que es feren a Lleida, Girona o Igualada, Sitges, Reus, Sant Feliu de Guíxols (1884), Granollers (1881, 1882, 1884) o Badalona (1879, 1880 i 1881) i, en el Maresme, a Mataró el 1883 i el 1892; a Malgrat de Mar el 1886 i el 1887; a Vilassar de Mar el 1887; a Arenys de Mar el 1885, 1886, 1887, 1888 i 1889 i, més tardanament, a Canet de Mar el 1897. Encara caldria afegir-hi, pel que fa al Maresme, aquelles vetllades sense caràcter competitiu, com per exemple, les diferents vetllades literario-musicals que es celebren arreu a partir dels vuitanta amb motiu d'alguna efemèride, com ara, per exemple, a Mataró, la vetllada que es va celebrar en el teatre Clavé dedicada a la memòria de mossèn Manuel Blanch el 1888, o les dues *Felibrejades* de 1889 i la de 1893;³ com també a Arenys de Mar el 1886, per exemple, quan en l'Ateneu es celebren vetllades amb motiu de les obres premiades en el certamen d'aquell any o per inaugurar-se un nou curs.

Els certàmens de Mataró

El primer certamen de Mataró es féu en el teatre Euterpe i el jurat fou presidit per Melcior de Palau, amb Francesc Sellarés, Josep Balari, Francesc Matheu, Narcís Carbó i Josep Garcia Oliver com a vocals, i Marià Andreu com a secretari. L'èxit de la convocatòria fou evident: es presentaren dues-centes vint-i-cinc composicions, i hi hagué una autèntica expectació per assistir a la festa que féu quedar petit el teatre. La Flor Natural l'obtingué el metge Joaquim Olivé Formentí pel poema

---

3. JAUME VELLVEHÍ I ALTIMIRA, *Terenci Thos i Codina (1841-1903). Un home de la Renaixença*. Premi Iluro 2002. Caixa Laietana (Mataró 2003), 92-98.

Primavera; Francesc Ubach i Vinyeta guanyà una corona de plata per l'oda *Al progrés industrial*; Artur Masriera una copa d'or per *Oda a Mataró* i Emili Vilanova obtingué un premi extraordinari per un sainet bilingüe titulat *Qui em compra maduixes*. També obtingueren premis el gironí Pere Prats i Bosch per una *Oda a las Santas* i Antoni de Bofarull i Brocà, l'impulsor de la restauració dels Jocs el 1859, guanyà l'escut d'or ofert per l'Ajuntament amb *Colección de datos historicos referentes a Mataró*, un estudi històric sobre la lluro romana, un estudi que després fou publicat pel *Mataronés*. També va obtenir un premi l'aleshores arxiver municipal Josep Manén pel treball *Catálogo de mataroneses ilustres* i el poema *Ha caigut la banca* de Ramon Roca i Sans, de Valls.

El 6 de novembre de 1892, el Círculo Católico de Obreros de Mataró va convocar un certamen dedicat a Colom en commemoració del quatre-cents aniversari del descobriment d'Amèrica.⁴ En el certamen obtingueren els premis Claudi Planas i Font per la poesia *Colon* i Josep Franquesa i Gomis per *Himne al descobriment de l'Amèrica*. El discurs presidencial anà a càrrec de Melcior de Palau que féu el discurs en castellà, no en canvi Terenci Thos, que pronuncià el seu *Parlament de Comiat* en català: «El Sr. D. Terencio Thos leyó el discurso de gracias; y con ocasión de darlas reivindicó la participación de Cataluña en la obra de Colon, haciendo una vez más el panegírico del Catalanismo, cuyos principios profesa con inextinguible entusiasmo».⁵

Els certàmens d'Arenys de Mar

El 1885, l'Ateneu Arenyenc havia organitzat un primer certamen⁶ amb un jurat presidit per Josep Maria Arnau, amb èxit relatiu. El jurat el completaven Francesc Miquel i Badia, i els arenyencs Josep M. Pasqual i Soler, Manuel Quet i Martí, Bartomeu Bosch i Pui i Josep Calbetó i Roget, essent el secretari Francesc X. Tobella i Argila. Va obtenir la Flor Natural Manuel Ribot i Serra, amb *La Puntaire*. També obtin-

4. *Discursos y poesías leídas en el certamen celebrado en honor de Colon por el Círculo Católico de Obreros de esta ciudad en 6 de noviembre de 1892*. Establecimiento tipográfico de Feliciano Horta (Mataró 1892).

5. *El Cronista*, 13 de novembre de 1892.

6. Ateneo Arenyense: *Primer certamen literario celebrado en la villa de Arenys de Mar el dia 10 de julio de 1885*. Impr. La Renaixensa (Barcelona 1885).

gueren premis Josep Fiter i Inglès, Frederic Soler, Melcior de Palau, Frederic Rahola, Narciso González Mesa, Ramon Junqué, Francesc de P. Calbetó i Josep M. Valeta i Castelló.

Per a la convocatòria del segon certamen, la direcció de l'entitat va voler impulsar-lo amb força i, per això, s'hi implicà personalitats de prestigi reconegut. Inicialment, es va demanar al pare Fidel Fita⁷ que presidís el jurat, però, finalment, fou Frederic Soler; Terenci Thos el vicepresident i Lluís López Oms, secretari, amb Josep Elias de Molins, Carlos G. Vidiella, Francesc X. Tobella i Josep M. Valeta com a vocals. La sessió es celebrà en els jardins de l'Hospital, el 10 de juliol de 1886 durant la Festa Major, i es reberen noranta-tres composicions, una trentena més que en l'edició anterior. Precisament, per celebrar-se durant la Festa Major, hi va assistir una bona representació de la colònia estiuenca d'Arenys, de Caldes o personalitats de renom que es desplaçaren directament des de Barcelona per a l'efemèride:⁸ Emili Vilanova, l'arenyenc Josep M. Arnau, Pedro Roselló, director del diari *La Dinastia*, Eusebi Corominas, director de *La Publicidad*, Albert Llanas, Lluís Claramunt, el santpolenc redactor de *La Renaixença*, Josep Franquesa i Gomis, Manel Ribot, Francesc Flos i Calcat o Claudi Omar, que dirigeix *El Bien* de Canet de Mar. La Flor Natural la guanyà⁹ Apel·les Mestres, amb l'obra *Lo llaurador. Idil·li*; i completaren la nòmina de premiats Josep Franquesa i Gomis per *Girona. 1809*; Manuel Ribot i Serra per *A la Marina Mercant*; Francesc Ubach i Vinyeta per *La massipa*; *Las enramadas*, un poema amb anotacions històriques i explicatives de conceptes de Francesc Flos i Calcat; Joaquim Botet; Simó Alsina i Clós; Camelia Ceciña de Llansó; Ramon Suriñach; Modest Martí de Solà; Manel Martí i Ortiz; Francesc de P. Calbetó; Francesc Vives de la Cortada i Riera i José Riera Calbetó.

Per a l'any següent, el 1887, es comptà en el jurat amb el mataroní Terenci Thos com a president, Eusebi Corominas, Narcís Oller, Josep Graupera, Felip Ferrer, Lluís López Oms i Manuel Ribot i Serra com a secretari. Per a aquesta convocatòria, en les bases hi ha una major

7. Archivo Histórico de la Provincia de Castilla de la Compañía de Jesus (AHPCCJ): Carta de Josep Maria Valeta al pare Fidel Fita del 22 de març de 1886.

8. *Ecos de la Costa*, dijous 15 juliol 1886.

9. Ateneo Arenyense. *Segundo certamen literario celebrado en la villa de Arenys de mar el dia 10 de julio de 1886*. Establecimiento tipográfico de Feliciano Horta (Mataró 1886).

implicació comarcal, no només per la presidència de Thos –que serà efímera, ja que dimitirà a principis de juliol per motius que ens són desconeguts i el substituirà Eusebi Corominas– sinó també per l'estol de premis. Per exemple, Antoni Ferrer i Arman, enginyer industrial i prestigiós professor del col·legi Valldemia de Mataró, ofereix un premi a la millor memòria relativa a l'*Origen e importancia de la construcció naval en la província marítima de Mataró*; o també el periòdic *El Bien* de Canet. A excepció dels dos primers premis, que obligatòriament s'adjudicaran a una obra en llengua catalana, la resta de premis són indistintament en català o castellà.

Per la crònica que en fa el redactor del periòdic *Ecos de la costa*, podem constatar els clars paral·lelismes amb els Jocs Florals barcelonins, fins i tot, d'escenografia i decoració: «El entoldado, sito frente al edificio de dicha sociedad, adornado con medallones en los que se veían inscritos los nombres de los areñenses ilustres, de los poetas premiados en certámenes anteriores y de los protectores del Ateneo, era el local destinado á la anual fiesta literaria».¹⁰

La Flor Natural fou per a Dolors Monserdà amb *Amor de mare*, que fou llegida per Francesc Calbetó, i Simon Alsina i Clos va rebre un accèssit per *Las puntas de la reyna*. El segon premi fou atorgat a un habitual dels certàmens, Francesc Ubach i Vinyeta, per *La varada*, que fou llegida per Manuel Ribot. El tercer i quart premi foren declarats deserts, i el cinquè fou per a Apel·les Mestres amb *Los sardinalers(egloga)* que també va llegir Ribot. Respecte d'aquesta composició, el cronista en diu que «Rebosa naturalidad y su lenguaje es propio y castizo al mismo tiempo. La composición de Mestres ocupará preferente lugar como modelo del genero en el Parnaso catalan». S'atorgà també un accèssit a Guillem A. Tell per *Los pescadors*. Ni el sisè, ni el setè, ni el vuitè, ni tampoc el novè premi, es van atorgar. Amb tot, hi hagué un accèssit al vuitè premi, amb cent vint-i-cinc pessetes ofertes per Francisco Torrent i Carbonell, a l'estudi de Casimir Brugués i Josep Puig i Cadafalch, que portava per títol *Industrias que pueden introducirse en Arenys de Mar teniendo en cuenta sus condiciones especiales y las aptitudes de sus moradores*. Finalment, el desè premi, que oferia

10. *Ecos de la Costa*, diumenge 14 juliol 1887.

el periòdic de Canet de Mar *El Bien*, fou atorgat a Salvador Genís per *La danza*; l'onze a Alfonso Iglesias per una memòria titulada *Sociedades cooperativas de consumos* i el premi extraordinari ofert per l'Ajuntament d'Arenys s'atorgà a Secundino Coderch per *Las cooperativas*.

Si bé sembla que hi hauria hagut una quarta convocatòria l'any 1888, no és fins a l'any 1889 que n'he trobat constància d'una de nova,¹¹ que sembla la darrera, i en aquesta ocasió el jurat sí que el presidí Terenci Thos. El seu discurs presidencial es titulà «Regionalisme literari» i fou publicat a la *Revista catalana* que editava Jaume Collell el 1892. Completaven el jurat Ramón D. Perés, Josep Maria Valeta, Eugeni Bordas i Lluís Claramunt com a secretari.

Els certàmens de Malgrat de Mar

A instància del Casino Malgratenc i el Centre Català de Malgrat, es convocà el primer certamen literari de Malgrat durant la Festa Major de 1886. El certamen va tenir un jurat format per personalitats destacades entre la intel·lectualitat de la Renaixença. Frederic Soler, el president, Domingo Pons i Munné com a secretari i Àngel Guimerà, Narcís Oller, Josep Franquesa i Gomis, Jacint Muntanyola i Francesc Casas com a vocals. El volum amb les composicions premiades fou publicat l'any següent en la impremta de la Renaixença.¹² Del catàleg de premis, catorze en total, s'observa la forta implicació de la vila en el certamen; hi trobem el Centre Català, el Casino Malgratenc, l'Ajuntament, el Centre de Lluïsos de Malgrat, el rector i diverses personalitats de la vila. Es van presentar cent vint-i-quatre composicions i el jurat, a causa de la quantitat i els mèrits que tenien, va crear dos premis extraordinaris. Tanmateix, hi va haver dos premis que no s'adjudicaren per manca de qualitat, eren el que oferia la Diputació Provincial i el diputat a Corts Enrique Orozco. La vetllada fou amenitzada per l'orquestra dels Eudalds de Mataró.

La Flor Natural, la guanyà l'actor Lleó Fontova, que va assistir a l'acte amb el poema *Lo cap del traidor*, i també guanyà dos premis més pel poema *Lo clam del naufrech* i *A Catalunya*, que li fou atorgat pel

11. *La Vanguardia*, dijous, 27 juny 1889.

12. *Primer certamen de Malgrat*, Impremta de la Renaixença (Barcelona 1887).

Centre Català. El premi ofert per l'Ajuntament fou per a Joan Esquena i Torró per un treball en prosa, *Descripció de la fundació de Malgrat* que, probablement, és el primer assaig històric científic sobre la vila.

L'altre gran triomfador del certamen fou el malgratenc Esteve Forest i Sicart amb *A Malgrat. Oda*. El premi ofert pel Casino Malgratenc fou per al treball en prosa *Lo prolech d'un epílech*, de Pere Manaut. Quant als premis de caràcter religiós, se'ls emportà Domingo Pagès amb *Himne de Sant Lluís* i un segon amb el poema *Mon desitx*. I, finalment, un habitual dels certàmens, el sabadellenc Manuel Ribot, s'emportà un premi per *Los naufrechs* i un dels premis extraordinaris per *L'anyorament*. Completava la nòmina de premiats Joan Gimferrer amb un poema humorístic, *A las noyas de Malgrat*. Cal afegir que el certamen va tenir un important ressò en la premsa. A la vetllada, hi van assistir corresponsals de premsa local, com *El Bien* de Canet de Mar o *l'Ecos de la Costa* d'Arenys de Mar; però també de la premsa de Barcelona, com *La Publicitat* o *La Renaixensa*, que publicà una crònica molt completa signada pel santpolenc Lluís Claramunt.

L'any següent es va fer una nova convocatòria que es celebrà, com l'any anterior, en el saló del Casino Malgratenc durant la Festa Major de 1887. En aquesta ocasió, també trobem personalitats destacades en la composició del jurat. Valentí Almirall, president, Joan Esquena, secretari i Josep Maria Lasarte, Conrad Roure, Joaquim Riera i Bertran i els malgratencs Domingo Pons i Jaume Garriga, com a vocals. Amb tot, i a causa del mal temps, ni Joaquim Riera ni Conrad Roure pogueren assistir-hi. La Flor Natural la va guanyar Claudi Omar, el director del periòdic *El Bien*, per *Extasis*. Altres premis foren per Antoni Bori i Fontestà amb *Los fills de Catalunya* i per Joaquim Carreras amb *Oda a Cubí*. També obtingué un premi Francesc Marull. En conjunt, es van convocar onze premis que havien de ser per a obres en català, a excepció dels premis 3 i 4 que eren en castellà i oferts per la Diputació Provincial i pel governador civil. Tampoc el 7è ni l'11è premis eren en català i eren oferts per personalitats de Malgrat. No tenim més informació d'aquest certamen, només la crònica publicada a la *Renaixensa*¹³ del 17 de desembre de 1887, que és d'on hem extret la informació.

13. Llorenç Soldevila reproduí la crònica en l'apèndix a l'edició facsimil del certamen de 1886.

El certamen de Vilassar de Mar

El 14 d'agost de 1887 es celebrava a Vilassar de Mar un certamen literari. Aquell mateix any, de la impremta de La Renaixensa en sortia el volum¹⁴ de la memòria. El jurat estava format per Eduard Vidal i Valenciano com a president i Damàs Calvet, Àngel Guimerà, Frederic Soler i Valentí Almirall com a vocals.

No sabem com sorgí la iniciativa de convocar el certamen, però el que queda clar és que s'implicaren amplis sectors de la població, tal com es desprèn del cartell de premis i de la composició de la junta organitzadora i dels protectors que, a banda de la participació plena i l'aixopluc del propi Ajuntament, aplegaren el bo i millor de la vila. Així, la junta organitzadora estava formada per Josep Masriera com a president, Jaume Arús com a vicepresident, Pere Julià Sust com a secretari i Emili Sust, Pere Bassa, Francesc Vilà, Miquel Pou, Jaume Guardiola i Francesc i J. Bisa com a vocals. Entre els membres protectors, fins a vuitanta-dues persones, estava formada entre d'altres per l'Ajuntament de Vilassar, M. Bisa Vda. d'Estrader, Josep Abril i Suari, Josep Abril, Vicenç Adelantado, Pere Almera i Bonaventura Alsina. El cartell de premis, que era molt extens, també reflecteix l'àmplia implicació: des dels sectors oficials –la reina regent o el llavors ministre d'Ultramar en Víctor Balaguer, el diputat del districte Lluís Garcia Soler i Pla– i religiosos –el canonge Jaume Almera, Ramon Vidal, rector de Vilassar o Josep Giribert, regent de la parròquia–, prohoms de la vila i particulars –Joaquim Valentí, exdiputat, Rafel Monjo, director de l'Escola Nàutica Mercantil o el metge Josep Masriera– fins a entitats diverses, com l'Ateneu Vilassanès de la Classe Obrera o la Cooperativa de Sant Antoni.

També queda clar l'objectiu del certamen, que s'insereix perfectament en la tradició d'aquests tipus d'actes: «La junta organitzadora, desitjan contribuir al conreu y propagació de la llengua catalana, té l'honor de convocar á tots los escriptors pera que prengan part en lo Certámen Literari, que ab l'apoyo del Magnífich Ajuntament tindrà lloch en aquest poble lo dia 14 del próxim Agost, baix las condiciones qu'expresa lo següent». Les obres aspirants havien de ser treballs en català, excepte

---

14. *Certamen de Sant Joan de Vilassá. Any 1887*. Impr. La Renaixensa (Barcelona 1887).

les que optessin als premis 2, 4 i 11, que també ho podien ser en castellà. En total, s'havien d'adjudicar disset premis. La participació fou força reeixida, ja que es presentaren cent cinc composicions.

El certamen es celebrà en un luxós envelat aixecat en la plaça del poble. En la descripció que se'ns fa del desenvolupament de l'acte, resulta força evident que el model és el tradicional dels Jocs Florals de Barcelona. Així, es féu una comitiva encapçalada per les autoritats de rigor i, al darrere, seguien el rector de la parròquia i diferents delegacions de societats, premsa, poetes premiats i protectors de la festa. Al fons de l'escenari, hi havia el tro per a la reina de la festa en lloc preeminent. En l'escenari hi havia, com era costum en els Jocs barcelonins respecte a personalitats de la cultura, quatre rètols amb el nom de vilassarencs il·lustres desapareguts i a qui es volia homenatjar. Aquests personatges eren Antoni Pou, Joan Pagès, Jaume Campins i Facundo Roldós.

La Flor Natural fou per al poema *La por* d'Emili Coca i Collado. Obtingueren la resta de premis Benigne Pallol i Bianchi amb *Amor de Madre*, Antoni Bori i Fontestà per *Joan I* i un altre per *La vida del mar*, un jove poeta, Àngel Garriga i Boixador, obtingué un dels premis per *Lo Rey del mar*. També l'obra *Respha*, de Jacint Torras i Reyató, va obtenir un premi, com Manel Ribot i Serra per la composició *Lluny de la Pàtria*. El premi de l'Ateneu Vilassanès de la Classe Obrera, el rebé l'obra *Ventatjas que reporta la ensenyansa á la societat en general* de Josep Puig i Cadafalch i Casimir Brugués. Frederich Rahola veié guardonada la seva obra *El mar latino*, que fou llegida per Damàs Calvet. El premi de la Cooperativa Sant Antoni, el rebé novament Manel Ribot, Conrad Roure per *Lo petó*, Joan Duran Vives per *Los ignorants son los negres de la casta blanca*, Francesc Ubach i Vinyeta per *Oda a Balmes* i Josep Franquesa i Gomis pel poema *Lo senyor Doctor*; també reberen premis, completant l'extensa nòmina de premiats, Josep Abril i Suari i Antoni Ginebreda.

El premi ofert per Jaume Almera fou declarat desert, i encara que també ho havien d'haver estat els premis oferts per Josep Giribés i la Cooperativa Sant Antoni, i no haver-se adjudicat el de l'Ateneu Vilassanès, el jurat acordà de concedir-los.

Entre totes les composicions que optaven als premis de tema lliure, el jurat diu que no n'hi ha cap que sobresurti per «sas qualitats

extraordinàries ni que reveli un gran geni poètic». Amb tot, moltes revelen les bones condicions dels autors. De la composició *Joan I* d'Antoni Bori, guanyadora de premi, el jurat diu que «te indicis de que ha sigut presentada á altre certàmen» i es lamenta.

Quant al discurs d'Eduard Vidal i Valenciano, destaca per l'autocrítica al model de certàmens literaris i la proposta per superar-lo. Si bé en aquells moments s'estan celebrant jocs arreu del país, la qual cosa és una mostra de la recuperació i de l'arrelament en la població de la llengua catalana i del sentiment catalanista, dóna un toc d'alerta crític a la proliferació de certàmens i a l'escàs nivell de la producció literària.

La producció literària es devalua per l'excés de convocatòries; un mateix poema no premiat es presenta a d'altres fins que guanya: «...y aquesta producció vertiginosa á que se'ls incita, fa que las més de las composicions tingan que anar al certàmen sense haberse madurat y pulit...»

No vol limitar les festes però «si opino que deurian ordenarse y reglamentarse» i proposa fixar un calendari amb espais de temps suficients entre convocatòries, revisar els temes i renovar-ho periòdicament, en definitiva, una especialització temàtica de cada certamen.

Si bé l'interès que mereixen les composicions premiades resulta escàs, en canvi, resulta interessant el context en el qual es celebrà el certamen i la presència de personatges rellevants del catalanisme.

La crisi del Centre Català de Valentí Almirall s'esdevingué entre el juny, desencadenant-se en la seva elecció com a president, i l'octubre de 1887, materialitzant-se la ruptura amb l'elecció, el dia 5, de la junta directiva de la Lliga de Catalunya, presidida per Pau Sans i Guitart. Així doncs, el certamen de Vilassar, que havia estat convocat el 22 de maig, es celebrà en plena crisi del Centre i poc abans de l'escissió definitiva. Valgui aquesta pinzellada per contextualitzar la presència en el jurat dels noms més representatius del Centre Català, com ara el mateix Valentí Almirall, en Frederic Soler o el mateix Àngel Guimerà.

Una de les coses que més sorprèn és la composició del jurat, un jurat de prestigi literari i catalanista que comptava amb tres Mestres en Gai Saber, Damàs Calvet, Frederic Soler i Àngel Guimerà; a banda del dramaturg Eduard Vidal i Valenciano com a president i el mateix Valentí Almirall.

A tenor d'aquests noms, queda clar que el certamen fou més seriós del que podrien semblar uns jocs florals de «comarques». Aquell dia d'agost s'aplegaren a Vilassar de Mar els personatges més rellevants del Centre Català, en plena crisi i reunint els dos sectors enfrontats. En el jurat, d'una banda, tenim el grup dels més progressistes però menys catalanistes de Valentí Almirall, amb Frederic Soler i Eduard Vidal i, de l'altra, el sector conservador, però més catalanista, que girava a l'entorn del periòdic *La Renaixença*, amb Àngel Guimerà i Damàs Calvet. Però, a més, entre els participants guardonats en el certamen també trobem membres destacats del Centre Català, alguns vinculats a *La Renaixença* i al Centre Escolar Catalanista, i que en la ruptura optaren per la Lliga de Catalunya. Així, trobem Jacint Torras i Reyató, que formà part de la primera junta directiva de la Lliga el 1887; Josep Franquesa, de l'entorn de *La Renaixença*, mestre en gai saber i dirigent de la Lliga després de l'escissió; el badaloní Antoni Bori, també vinculat al catalanisme conservador de *La Renaixença* i de *La Veu del Montserrat*, on va col·laborar; l'escriptor nascut a Tiana Francesc Ubach, membre del nucli fundador de *La Renaixença* el 1871; Emili Coca, col·laborador de *La Renaixença* des dels inicis; o un jove Josep Puig i Cadafalch, destacat dirigent del Centre Escolar Catalanista escindit. Altres, com Conrad Roure, amic i col·laborador de Frederic Soler i d'Eduard Vidal i que l'any següent presidí els «Jocs Florals del primer diumenge de maig», convocats a iniciativa d'Almirall en oposició als jocs oficials que havien estat ajornats,¹⁵ es decantaven més per l'opció d'Almirall.

---

15. La divisió política del catalanisme entre el Centre Català i la Lliga de Catalunya traslladà les tensions a l'elecció del Consistori dels Jocs del 1888. La candidatura presidida per Marià Aguiló i formada pel baró de Tournon, Marcelino Menéndez y Pelayo, Jacint Verdager, Àngel Guimerà i Joaquim Cabot com a secretari, havia estat impulsada per la Lliga i el Centre Escolar Catalanista, mentre que alguns membres del Centre Català presentaren una altra candidatura que resultà derrotada per pocs vots i que la formaven homes tan diversos com Joan Mañé i Flaquer com a president i Josep Balari i Jubany, Josep Lluís Pellicer, Eduard Vidal i Valenciano, Josep Martí i Folguera i Antoni Rubió i Lluch. Un dels motius que enfrontà aquestes candidatures fou l'Exposició Universal, i arran de l'ajornament dels Jocs fins a finals de maig per fer-los coincidir amb l'Exposició i que fossin presidits per la reina regent, el Centre Català retirà del cartell de premis el que ofería i Almirall proposà convocar uns jocs alternatius per a la data tradicional: el primer diumenge de maig. El Consistori d'aquells Jocs alternatius era clarament republicà, i el formaven Conrad Roure com a president, en substitució de Frederic Soler, Manuel de Lasarte, Josep M. Vallès, Rossend Arús, Joan Bru, Valentí Almirall i Maurici Vidal.

També entre el nucli organitzador del certamen trobem, lògicament, destacats catalanistes, com ara el notari Jaume Arús i Font, nascut a Canet de Mar però resident a Vilassar des del 1878, un notable activista que el 1892 participà en l'Assemblea de les Bases de Manresa i fundador, el 1897, de l'Agrupació Catalanista de Vilassar i l'any següent de l'Agrupació Catalanista de la Costa de Llevant; o qui fou secretari municipal de Vilassar Pere Julià i Sust, un escriptor lletraferit que el 1888 fou dels qui signà el missatge a la reina regent, també delegat en l'Assemblea de les Bases de Manresa i que més tard milità en l'Agrupació Catalanista de la Costa de Llevant.

La major part d'aquests noms vinculats a *La Renaixença*, els trobarem poc després, primer en la Lliga de Catalunya i el 1892 en l'Assemblea de les Bases de Manresa. Probablement, ens trobem davant d'un dels darrers, sinó l'últim, dels actes públics del Centre Català abans de l'escissió del Centre Escolar Catalanista, que donà pas a la Lliga i que es produí un mes i mig escàs després de l'estada a Vilassar de Mar.

Conclusió

Com ja hem dit, l'interès literari de les obres premiades en aquests certàmens resulta escàs, però, en canvi, la presència de personatges de primera i segona fila del catalanisme és molt interessant.

Resulta evident que la iniciativa de convocar els certàmens sorgeix de les personalitats renaixentistes i de les entitats on es reunien de cada població: l'Ateneu d'Arenys, el Casino i el Centre Català de Malgrat, o personalitats com Terenci Thos a Mataró o Jaume Arús i Pere Julià Sust a Vilassar, per exemple. En la majoria dels casos, l'èxit de la convocatòria rau en la implicació dels sectors més representatius de cada població, però també de l'habilitat d'implicar-hi els elements renaixentistes barcelonins. I això serà relativament reeixit en bona part de les convocatòries, ja sigui per la relació de maresmencs amb aquells sectors de la capital: un Lluís Claramunt redactor de *La Renaixensa*, un Lluís López redactor de *L'Avens*, un Francesc-Xavier Tobella, director de *L'Art del pagès* i membre del nucli dirigent del Centre Català el 1882, entre tants d'altres; o per la relació generada a partir de l'incipient estiuieg a Arenys, a Caldes o a Vilassar. A banda clar de les pròpies

relacions de coneixença personal d'un Terenci Thos, un Marcel de Palau o un Francesc de P. Calbetó.

Quant a la participació, de les dades obtingudes veiem que és força exitosa voltant el centenar de composicions presentades, per bé que oscil·len entre l'extraordinària xifra de les dues-centes vint-i-tres del certamen de Mataró i la seixantena del d'Arenys de 1885, passant per les cent vint-i-quatre de Malgrat el 1886 o les cent cinc de Vilassar.

També l'estol de premiats és interessant, ja que trobarem els habituals dels certàmens, un Ubach i Vinyeta o un Ribot i Serra; lletraferits locals com Valeta o Calbetó d'Arenys, Esquena de Malgrat o Omar de Canet; però també figures rellevants, com Frederic Soler, Apel·les Mestres, Dolors Monserdà o Lleó Fontova, per citar-ne alguns.

Però serà entre els jurats on trobarem la part més interessant. L'agost de 1887 es reuniren a Vilassar de Mar les figures capdavanteres del Centre Català, en ple camí cap a l'escissió. Probablement, és un dels darrers actes públics on coincideixen les dues tendències enfrontades en el si del Centre abans de la ruptura definitiva. Uns mesos després, el 7 de desembre, Almirall presidia el certamen malgratenc i posava de relleu el decantament del Centre Català de Malgrat per la seva opció.

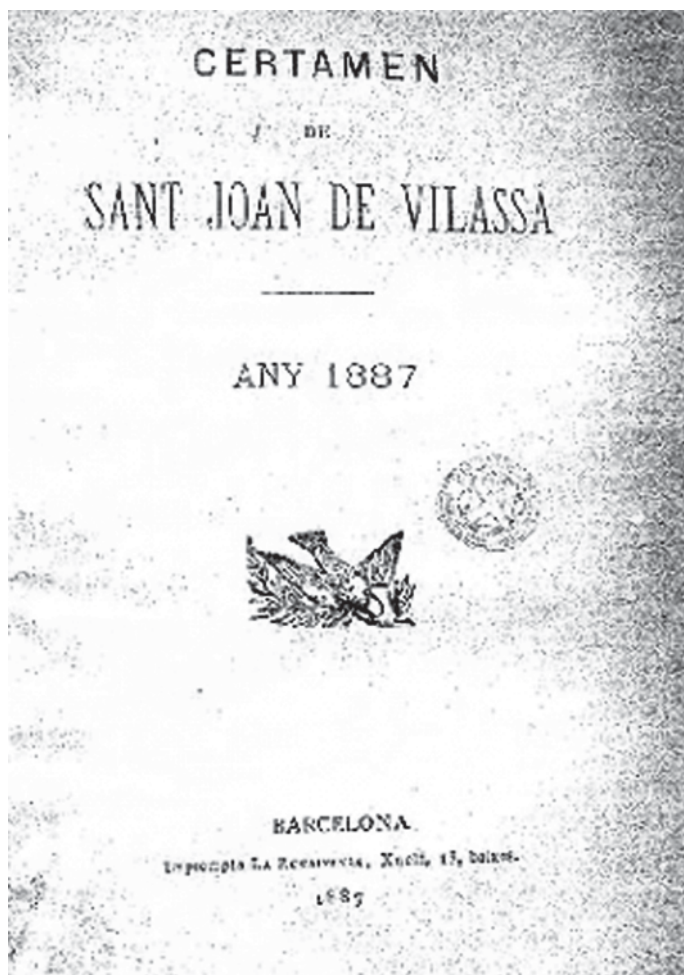
Bibliografia

SOLDEVILA i BALART, Llorenç. *Primer certamen literari de Malgrat 1886*. Estudi introductor i a l'edició facsímil. Ajuntament de Malgrat de Mar (Argentona 1998).

VELLVEHÍ i ALTIMIRA, Jaume. «El primer certamen literari de Vilassar de Mar (1887)», *XVII Sessió d'Estudis Mataronins. Comunicacions presentades*. Museu Arxiu de Santa Maria - Patronat Municipal de Cultura (Mataró 2001), 69-77.

– «Primer certamen de Malgrat», *Felibrejada. Butlletí del Grup d'Història del Casal*, any VI, núm. 48. Grup d'Història del Casal (Mataró, setembre-octubre 1999), 27.

– «Jocs Florals de Malgrat (1886)», *Felibrejada. Butlletí del Grup d'Història del Casal*, any VI, núm. 47. Grup d'Història del Casal (Mataró, maig-juny 1999), 21.

Portada del llibre *Certamen de Sant Joan de Vilassá. Any 1887*.
Impremta La Renaixensa (Barcelona 1887).

D'aquest llibre es conserva un exemplar a la Biblioteca Popular de Caixa Laietana de Mataró i un altre dedicat a Josep Puig i Cadafalch a la Biblioteca de Catalunya.